

Mgr. Martin Mazanec, Ph.D.
Oponentský posudek disertační práce

MgA. Ivana Hrončková
Literatura v pohyblivém obraze

Dizertační práce Ivany Hrončkové nese velmi obecný název *Literatura v pohyblivém obraze* s podtitulem *Případová studie vybraných filmů Martina Ježka*, čímž je jasně naznačeno monografické teritorium pro text a jedná se i o přednost celého dizertačního projektu. Sama autorka sleduje původní cíl nacházet analogie mezi strukturami dvou odlišných systémů, jazykem a pohyblivým obrazem a soustředí se na tvorbu experimentálního filmaře Martina Ježka, kde nachází tři oblasti zájmu – *literární text jako scénář a partituru, performativní čtení jako součást procesu natáčení, a poté literární text jako zvukovou složku filmu*.

Vztah mezi literaturou a filmem je u Martina Ježka patrný pro jeho kontinuální práci s poezií i prózou. Ježkovo mediálně specifické pojetí role filmaře jako tvůrce, performerera média i archiváře vlastní tvorby jej činí velmi ojedinělým i na poli otevřené diskuze o pohyblivém obraze a jeho péči v současnosti. Východiskem je mu často literatura a vazby na proudy z dějin experimentálního filmu, které byly v českém kontextu během 90. let 20. století objevovány, ustanovovány jako součást vlastních dějin, kterých je Ježek dnes i představitel. Dlouhodobě spolupracuje se souputníky, se kterými sdílí dodnes lab/dílnu, což je střihač, fotograf a filmař Jan Daňhel a kameraman Jakub Halousek, tento okruh je rozšiřován v závislosti na projektu a blízkosti okolí. Tuto skutečnost, Ježkovo houževnatost, autorka odhaluje skrze důkladně rešerše a vlastní kurátorskou komunikaci s tvůrcem a kapitolu věnovanou performativitě v Ježkově tvorbě.

Otázkou je nakolik je nutné Ježkovo tvorbu interpretovat slovníkem a kategoriemi, ze kterých autor sám vyšel a vlastním způsobem adaptoval. Ivana Hrončková jako kurátorka v rámci svého dizertačního projektu velmi citlivě uvedla Martina Ježka ještě hlouběji do kontextu současného umění a konfrontuje jej s prostředím, ve kterém funguje aktuálněji než ve vlastní tradici média. Ježkova mediální svéráznost je tuzemským rozšířením kategorie mediální specifičnosti, kdy autor udržuje význam média, ovšem nikoli skrze historické kategorie strukturálního filmu nebo expanded cinema, ale skrze jeho vlastní manifestaci, což je pro Ježka i onen vztah slov a filmu, který příznačně Hrončková označuje za konceptuální přístup interpretace textů (mj. Jakuba Demla, Věry Linhartové, Karla Čapka nebo Richarda Weinera). Konceptuální přístup Hrončkové ve vlastní tvorbě, kde aplikuje například metrické postupy Petera Kubelky, jsou důmyslnou hrou s formami experimentálního filmu. Otázka je, zda Ježek naopak neodhaluje jiné vrstvy filmu, nepodílí se na současném pojetí odlišné kinematografie, než abychom používali ještě označení experimentální filmař.

Výběr děl, které autorka textu osobně zažila během performativních rovin Ježkova přístupu na úrovni prezentace, doplňuje důsledně provedenými rozbory na pomezí katalogizace, záznamu východisek a částečné interpretace v rastru vymezeném trojicí oblastí. Dizertační práce sice nenabízí celistvý interpretační aparát, ale Ivana Hrončková v rámci kurátorské a heuristické praxe důsledně ohledala Ježkovo teritorium. V rámci formálních připomínek jsem si vzpomněl na poznámku jazykové korektorky z vlastní praxe, kdy jsem byl upozorněn, že 16 mm znamená délku šestnácti milimetrů a 16mm je označení filmové matérie. Tato

skutečnost v textu občas skáče mezi metrikou a filmovými materiály, což je přízračné připodobnění postupů Martina Ježka.

Ježek nezachraňuje film, neinstaluje pomníky filmu jako například Tacita Dean, ale svou mediální svéráznost aplikuje na vlastní archiv surovin a soběstačnost pracovat na filmových a literárních projektech, což je i jeden z důvodů, proč výklad děl Martina Ježka funguje v textu nejlépe v intencích kurátorské praxe a skupinové výstavy, kterou Ivana Hrončková připravila.

Na základě předložené disertační práce doporučuji Ivaně Hrončkové udělení akademického titulu Ph.D.

Mgr. Martin Mazanec, Ph.D.

Velké Bílovice, 20. 2. 2022